

Hobi bahçeleri tasarımında ahşap donatı ihtiyaçlarının belirlenmesi ve örnek model oluşturulması: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi örneği

Okan Yeler^{1*}, Göksel Ulay², Seher Akdeniz¹

Öz

Kentleşmenin etkili olduğu günümüzde yaşam alanlarında konforun artırılması bireylerin sosyolojik, psikolojik, görsel ve estetik ihtiyaçlarının karşılanması açısından oldukça önem arz etmektedir. Çalışma içeriğinde, güncel konular arasında yer alan hobi bahçeleri kavramı ile bu bahçelerde kullanılan masa, sandalye, dolap, açık raf, oturma ünitesi, pencere, kapı gibi ahşap donatı elemanları ele alınmıştır. Günümüzde hobi bahçeleri, kentleşmenin getirdiği gürültü, hava kirliliği, yoğun trafik, stresli yaşam tarzı, hareketsizlik gibi kısıtlı doğal çevre olanaklarından ve kullanımından kaynaklı sorunları azaltabilmek için tercih edilmektedir. Çalışma kapsamında, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi (Van YYÜ) kampüsü içerisinde parsel büyüklüğü 7830 m² olan 87 adet hobi bahçesi için uygun donatılarının tasarımı amaçlanmıştır. Bu bahçelerde alan kullanımı planlamasında ihtiyaç duyulan ahşap donatı ve yapı elemanları tespit edilmiştir. Hobi bahçelerini kullanan kişilerle yapılan yüz yüze görüşme yöntemi ile elde edilen verilere dayalı olarak, kullanıcıların ihtiyaç duydukları ahşap donatılar ve yapı elemanları talepleri sonucunda tasarlanan üç yeni model ortaya konulmuştur. Bu modeller ile kullanıcı ihtiyaçlarına yönelik görsel, estetik ve fonksiyonel olarak öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ahşap malzeme, Hobi bahçeleri, Modelleme, Tasarım

Determining wooden equipment needs and creating a sample model in hobby gardens design: the case of Van Yuzuncu Yil University

Abstract

Increasing the comfort in living spaces is very important in terms of meeting the sociological, psychological, visual and aesthetic needs of individuals in today's world where urbanization is effective. In the content of the study, the concept of hobby gardens, which is among the current issues, and wooden reinforcement elements such as tables, chairs, cabinets, open shelves, sitting units, windows and doors used in these gardens are discussed. Today, hobby gardens are preferred in order to reduce the problems caused by the use and use of limited natural environment such as noise and air pollution caused by urbanization, heavy traffic, stressful lifestyle and inactivity. Within the scope of the study, it was aimed to design the appropriate equipment for 87 hobby gardens with a plot size of 7830 m² within the campus of Van Yuzuncu Yil University (Van YYU). In these gardens, the wooden reinforcements and structural elements needed in the planning of the use of space have been determined. Based on the data obtained by the face-to-face interview method with the people who use the hobby gardens, three new models designed as a result of the demands of the users for the wooden reinforcements and structural elements were put forward.

Keywords: Wood material, Hobby gardens, Modelling, Design

Makale tarihi: Geliş:21.06.2022, Kabul:07.10.2022, Yayınlanma:26.12.2022, *e-posta: okanyeler@yyu.edu.tr,

¹Van YYÜ, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Van/Türkiye

²VanYYÜ, Van Meslek Yüksekokulu, Malzeme ve Malzeme İşleme Teknolojileri Böl., Mobilya ve Dek. Pr., Van/Türkiye

Atf: Yeler O., Ulay G., Akdeniz S., (2022), Hobi bahçeleri tasarımında ahşap donatı ihtiyaçlarının belirlenmesi ve örnek model oluşturulması: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi örneği, *Mobilya ve Ahşap Malzeme Araştırmaları Dergisi*, 5 (2), 71-82, DOI:10.33725/mamad.1134047

1. Giriş

Kentleşme hızı tüm dünyada etkisini göstermektedir. Asya ve Avrupa konumlandırılmasında önemli yere sahip olan Türkiye’de bu hızlı değişime dâhil olmuştur. Kentleşmenin ülkemizdeki analizleri incelendiğinde bu hızlı değişim net bir şekilde gözlenmektedir. 1950’de Türkiye’deki halkın %85’i kırsal bölgelerde yaşarken, nüfusun sadece %15’i kentlerde yaşamaktaydı (Es ve Ateş, 2004). 2009 yılı adrese dayalı kayıt sistemine göre nüfusun %24.5’i kırsal alanda yaşarken iken %75.5 i kentlerde yaşamaktadır. Türkiye, 60 yılda hızlı bir kentleşme değişimi yaşamıştır. Hızla gelişen kentleşme olgusu, yalnız nüfusu değil, toplumu ilgilendiren diğer alanlarda da birçok farklılıklara sebep olmaktadır. Kentleşme, insan davranış ve ilişkilerinde kentlere has değişikliklere neden olan bir nüfus birikimi süreci meydana getirir (Keleş, 2002). Kentleşmenin en büyük olumsuz yönü ise kentsel yeşil alanların nitelik ve nicelik yönünden yeterliliğine gereken özen gösterilmeden, konut alanlarından arta kalan yerlerin yeşil alan olarak değerlendirilmesidir (Altunkasa ve Uslu, 2004; Aslantaş ve Yeler, 2016). Bu ve benzer yöntemler ile belirlenen yeşil alan kullanımı, kentlerin içinde homojen olmayan şekilde dağılmasına ve kent halkının da yeşil alanlara erişiminin kısıtlı olmasına neden olabilmektedir (Doygun ve İltter, 2007; Hocagil ve ark., 2012).

Yeşil alanların varlığının önemi, pandemi koşullarında tam anlamıyla ortaya çıkmıştır. Günümüzde yaşanan pandemi sürecindeki toplumsal yönelimlerden biri de kuşkusuz bireyin doğaya bakışı ve yaklaşımında değişiklikler oluşturmaktadır. Bu durumun temelinde ise pandemi koşullarındaki dışarı çıkma yasağından kaynaklı hapsedilmişlik duygusu ve bunun oluşturduğu psikolojik etki ile birlikte bireylerin zaten kısıtlı olan doğa ile ilişkisi neredeyse tam olarak kesilmiştir. Dolayısıyla, bu çevresel koşullarda bireyler içine düştükleri olumsuz psikolojik duygu ve pandemi sosyolojisinden kurtulmanın bir aracı olarak doğayla iç içe bir yaşama özlem duymuşlardır. Hissedilen özlem duygusu insanların doğaya geri dönüş eğilimi şeklinde kendini göstermiştir. Bu eğilimlerin somut bir belirtisi olarak, doğanın insanoğlu tarafından yeniden keşfedilmesidir (Tuna, 2013; Karakaş, 2020; Tuna, 2021).

Hobi Bahçelerinin farklı tanımları bulunmaktadır. “Hobi bahçeleri kentte yaşayanların serbest zamanlarında, daha çok meyve ve sebze üretimi için kullandıkları küçük tarım parselleridir” (Tuna, 2021). Hobi bahçelerini yönetsel açıdan tanımlayan Özkan ve ark., (2003) bu bahçelerin, genellikle yerel yönetimler kurumları tarafından planlanıp, tasarlanan ve onlar tarafından yönetilen mekânlar olduğunu belirtmişlerdir. Yılmaz ve ark., (2006) Hobi Bahçelerinin içinde, seyir amaçlı bahçelerin, oyun alanlarının olduğunu ve bunların kamu arazilerinde oluşturulduğunu dile getirmişlerdir.

Bu çalışma kapsamında, Türkiye’nin Doğu Anadolu Bölgesindeki Van ili sınırları içerisinde bulunan Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi kampüs yerleşkesi içerisindeki, 7830 m² açık alan üzerinde konumlandırılmış 87 adet hobi bahçesi ve donatılarının tasarımı kullanıcı ihtiyaçları göz önünde bulundurularak ele alınmıştır. Çalışma içeriğinde alan kullanımı, kullanıcıların ihtiyaç duyduğu ahşap donatılar ve yeşil yapı elemanları ihtiyaçların belirlenmesi ve yapılan tespitlere göre bahçe tasarımları için, Van ili özelinde kullanım imkânları değerlendirilerek görsel, estetik ve fonksiyonel olarak üç farklı hobi bahçesi modelinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu çalışmanın amacı; çalışma kapsamında oluşturulan modellerin kullanıcılara sağlayacağı katkıların yanı sıra, kent yaşamından uzaklaşmak isteyen bireylerin hobi bahçeleri kullanım imkânlarını iyileştirmek için öneriler sunulmaktır.

1.1 Kavramsal çerçeve ve literatür

Üniversite ve yerleşkesi bir eğitim kurumu olması ile birlikte sosyal ve kültürel aktivitelerin yapıldığı alanlardır. Yerleşkelerde birçok farklı kültür, sosyal ve etnik yapıya

sahip öğrenciler ve çalışan personeller bulunmaktadır. Öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayan kampüs alanlarında aynı zamanda çalışan akademik ve idari personeller için de sosyal etkileşim açısından önem arz etmektedir. Bu sebeple, üniversite kampüsünün planlamasında birden fazla faktörün dikkate alınması gerekmektedir. Kampüs alanlarının peyzaj planlama disiplini çerçevesinde ele alındığında, Avrupa Peyzaj Sözleşmesine göre; peyzajların geliştirilmesi, iyileştirilmesi ve oluşturulması amaçlı geleceğe yönelik güçlü eylemler olarak tanımlandığı (Ortaçesme, 2007) ve bu tanımın gereği uygulamalarda dikkate alınması gerekir. Benzer şekilde peyzajların sürdürülebilir planlanması gerektiği vurgulanmaktadır (Yuca ve Aşur, 2021).

Türkiye’de hobi bahçelerinin gelişimine katkı yapan araştırma çalışmaları gözden geçirildiğinde; Koç (2003), çalışmasında 21. yüzyıl şehir hayatında önemi yeterince anlaşılmasa da şehrin farklı alanlarında yetiştirilen bitkilerin stratejik açıdan önemi vurgulanmıştır. Şehirselleşen tarım ekonomik kriz ya da mevcut pandemi koşullarında oldukça önemli bir üretim şekli olduğunu ve yerel yönetimlerin gıda güvenliği ve önemi açısından hobi bahçeleri ve benzer alanlarda yapılan tarımsal üretime daha fazla önem ve destek vermesi gerektiğini bildirmiştir. Uşak ilinde hobi bahçelerine yönelik olarak yapılan saha araştırmasında çoğunlukla tarımsal faaliyet odaklı bakıldığı ve kullanıcıların yazlık ya da hafta sonu dinlenmek için kullanıldığı tespit edilmiştir. Kentte yaşayan bireylere doğa ile bütünleşme imkanı sunmasına ilaveten, yakın çevresi için enerji ve kaynak tüketiminin azaltılması, ekoloji ve doğa korumadaki bilinç düzeyinin artması, biyo konforun ve sağlıklı bir çevrede yaşam olanaklarının temin edilmesi gibi konularda katkı sağladığı bildirilmiştir (Kiper ve ark., 2017). Erzurum ilinde, nispeten gelir durumu düşük insanların yaşadığı gecekondu bölgesinde tarım için elverişli ve kamuya ait boş alanların hobi bahçelerine dönüştürülerek sadece ailelere ekonomik anlamda destek için değil, kentsel dönüşüm çalışmalarında kentsel yeşil alanların artırılması için olanak olarak değerlendirilebileceğini bildirilmiştir (Demircan ve Sezen, 2018). Van il merkezinde hobi bahçelerinin etkilerinin ortaokul öğrencileri üzerine olan etkisini ortaya çıkarmaya yönelik olarak yapılan çalışmada, hobi bahçesi yapmanın eğlenceli olduğunu ve bu işlemlerin kendileri için birden çok yararının olduğunu belirtmişlerdir. Bunlar, hobi bahçesi sayesinde çevre bilinçlerinin arttığını ve fen bilimleri dersine karşı tutumlarında pozitif bir etki ederek fen bilgisi dersini çok sevmelerine katkı yaptığını bildirilmişlerdir (Bakırcı ve ark., 2019). Yuca ve Aşur (2021) yaptıkları Van YYÜ kıyısına yönelik çalışmada, Van YYÜ Zeve Kampüsünde seçilen kıyı alanı ve yakın çevresine yönelik, kampüs kıyı peyzaj planı önerisi hazırlamışlardır.

1.2 Hobi bahçesi donatılarında ahşap malzeme kullanımı

Ahşap üstün özellikleri nedeniyle insanlık tarihi boyunca kültürel ve teknolojik gelişmelerden etkilenmiş ve insanların hayatında kendine yer bulmuştur (Ulay ve Yıldırım, 2021). Ahşap malzeme tarihsel süreç içerisinde birçok farklı alanda kullanıldığı için günümüzde peyzaj uygulamaları kapsamında kent mobilyalarında da sıklıkla kullanılmaktadır. Kullanılan bu malzemelerin çevreye uyumlu ve tasarıma uygun olması çok önemlidir (Ulay ve Yeler, 2020). Ahşap malzeme, yapılarda yaygın olarak kullanılan doğal bir malzemedir (Adibaskoro ve ark., 2022). Teknik özellikleri bakımından; ahşap malzeme için, doğal lifli ve gözenekli yapısından ötürü, boyutsal kararlılık (stabilite), lif doygunluğu noktası altındaki rutubet miktarı temel teşkil etmek üzere, hacimsel daralma ve genişleme bağlamında, ahşabın kullanım yeri ile kullanılma yöntemine etkide bulunan önemli bir husus olduğu bildirilmektedir (Usta, 2016). Ahşabın anizotropik daralma ve genişleme özelliği dikkate alınarak, ahşap koruma işlemleri zemininde, kurutma işlemi ve yüzey işlemleriyle tümleşik bir hazırlık sürecini kapsayan işlemlerle temin edilmeye çalışılır ve boyut değişiminin azaltılması ya da sınırlandırılması amaçlanır (Usta, 2021). Kullanıldığı yerde gerekli tedbirler alındığında ve ahşap malzeme için gerekli olan ön hazırlık işlemleri yapıldığında hizmet

ömrünü uzatmak mümkündür. Bostancıoğlu ve Birer (2004) yaptıkları çalışmada ahşap malzemeleri yığma sistem, karkas sistem, panel sistem ve tutkallı tabakalı ahşap elemanlarla oluşturan yapım sistemlerini 4 grupta değerlendirerek yer verdiği çalışmada; Ahşabın yapı malzemesi olarak kullanılmaya başlanmasının, beton ve çeliğe oranla çok daha eski olduğunu ve önceleri, deneyime dayalı olan uygulamalar, mühendislik bilimlerindeki ilerlemelere paralel gelişen yapım tekniğiyle bilimsel olarak yapılmaya başladığını bildirmişlerdir. Sonrasında ahşap yapıda kullanılan birleşim araçlarının da, aynı şekilde, modern teknolojiye göre araştırılıp yönetmeliklerde yer almaları ahşap yapının yaygınlaşması ve hızlandırdığını bildirmişlerdir. Yine bir başka çalışmada, bahçe oturma mobilyalarında kullanılmak üzere, ısıl işlem uygulamasının bazı ağaç türlerinin teknolojik özelliklerini iyileştirdiği ve mobilya sektöründe uygulanabilirliği ifade edilmiştir (Tankut ve ark., 2014).

1.3 Yaygın kullanılan ahşap malzeme çeşitleri

Hobi bahçelerindeki ahşap kulübe, masa, sandalye, dolap vd. dekorasyon donatılarının yapımında ekolojik ve sürdürülebilir olması gibi üstün özelliklerinden dolayı ahşap malzeme kullanımının uygun olduğu değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, uygun ahşap türleri incelendiğinde, Türkiye’de en fazla ağaç malzemeleri olarak Çam ve Meşe türlerinin kullanıldığı belirlenmiştir (Dilik ve Gürsoy, 2017). Van YYÜ kampüsü içerisinde yer alan hobi bahçesi ve donatılarının imalatında literatürde adı geçen yaygın kullanımı olan ve diğer türlere göre nispeten daha düşük maliyetlerle temin edilebilen çam, ladin ve meşe türlerinin kullanımının uygun olduğu düşünülmekte ve bu türlere ait teknik bilgilere yer verilmektedir.

Çam *Pinaceae* familyasının en önemli cinslerinden biri olan çamlar ülkemizde 5 türü ile temsil edilmektedir. Sarıçam (*Pinus sylvestris*), Karaçam (*pinus subsp. Pallasiana L.*), nigra Anadolu Karaçam (*Holombeo*), Kızılcım (*Pinus brutia Ten.*), Halep çamı (*Pinus halepensis Mill.*), Fıstık çamı (*Pinus pinea*) dir. Diri odun geniş, sarımsı beyaz renkte, öz odun kırmızımsı kahverengindedir. Yıllık halka sınırları belirgin ve hafif dalgalıdır. Yaz odunu koyu renkli olup açık renkli ilkbahar odunu ile kontrast yaratır. Radyal kesitte yaz odunu birbirine paralel şeritler halinde görülür. Öz ışınları çıplak gözle görülmemektedir. Boyuna paranzimler yoktur. Reçine kanalları ladin ve melezden büyük ve çok sayıdadır. Odunu mat olup parlak değildir. Dekoratif bir görünüşü vardır. Odunu oldukça sert ve orta ağırlıktadır. Kullanım alanları binalarda iç ve dış maksatlarda, pencere doğramalarında, toprak ve su tahkimatında, kaplama levha olarak ve kontrplakta, mobilyacılıkta, maden direği, tel direği, travers, lif ve yonga levha ile kâğıt endüstrisinde kullanılmaktadır. Ayrıca dikili ağaçlardan (özellikle kızılcımlardan) reçine elde edilir (Erdin ve Bozkurt, 2013).

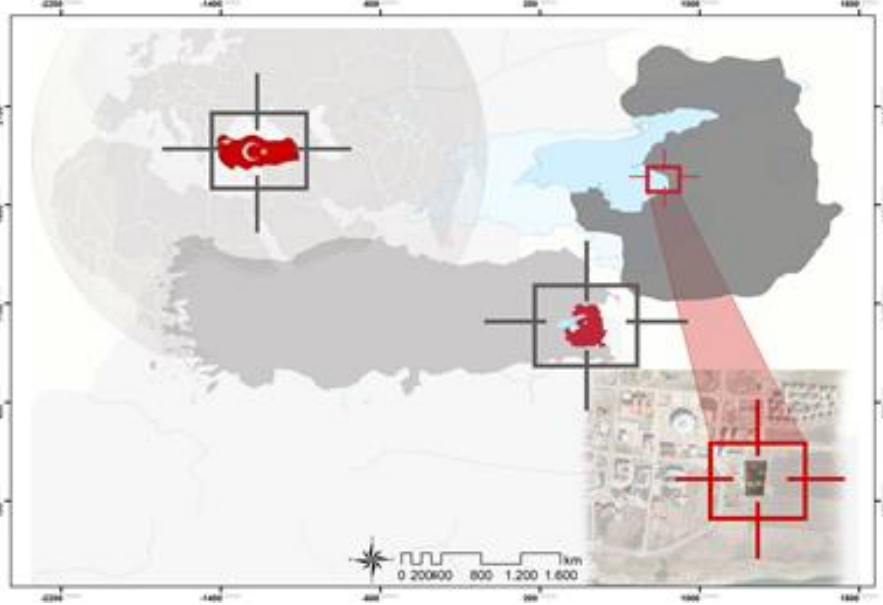
Ladin *Pinaceae* familyası üyesi olan *Picea* cinsinin ülkemizdeki tek türü Doğu Ladini (*Picea orientalis*)’tir. Gövde odunu düzgün, ağaç boyu 40-50 m, çap ise 1.5-2.0 m’ye kadar çıkabilmektedir. Kullanılabilir gövde uzunluğu 20 m’ye kadardır. Binalarda yapı malzemesi ve merdiven olarak, gemi yapımında, gemi direği, maden direği, mekanik ve kimyasal odun hamuru, ambalaj talaşı, radyal kesilmiş kaplama levha, yonga levha ve lif levha yapımında, dar yıllık halkalı kusursuz kısımlar müzik aletleri yapımında kullanılmakta ve kabuklarından sepi maddesi elde edilmektedir. (Erdin ve Bozkurt, 2013).

Meşe *Fagaceae* familyasından olan *Quercus* cinsi ülkemizde de çok sayıda tür ile temsil edilmektedir. Meşeler özelliklerindeki farklılıklar nedeniyle kırmızı meşeler, daimi yeşil meşeler ve ak meşeler olmak üzere üç grupta toplanmaktadır. En değerlisi ak meşeler grubuna giren meşelerdir. 20-40 metre boy ve 1-2 metre çap yapabilme ve kullanılabilir gövde uzunluğu 10-20 metredir. Meşelerin çok geniş kullanım alanları vardır. Yapı ve konstrüksiyon malzemesi olarak köprü, vagon yapımı, merdiven basamağı, parke, masif mobilya, kutu, sandık, palet, küçük gemi, tarım aletleri, araba tekerleği, alet sapları ve fiçı yapımı ve travers olarak kullanılabilir (Erdin ve Bozkurt, 2013).

2 Materyal ve Metot

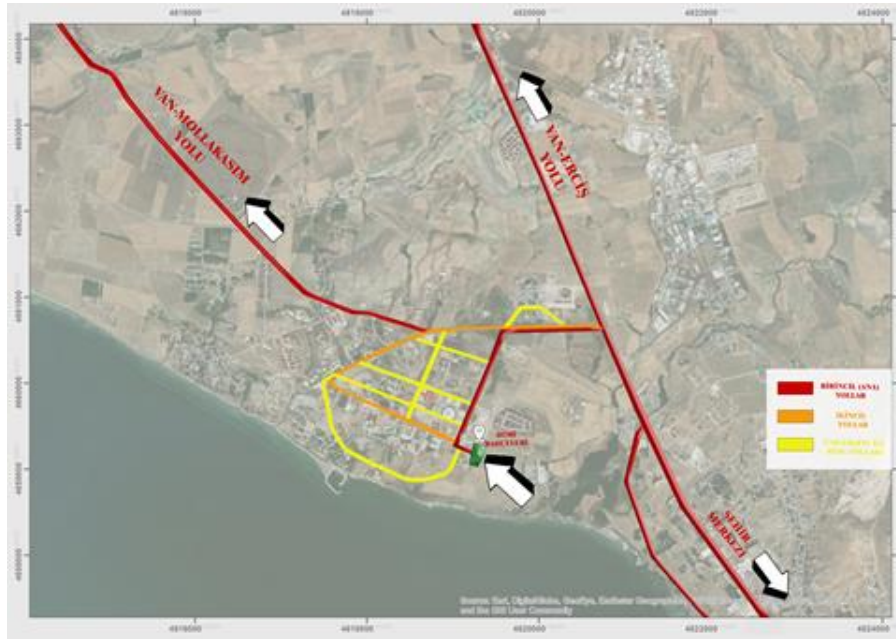
2.1 Çalışma alanı

Çalışma alanı, Van YYÜ kampüsü içerisinde Van Gölü kenarına yakın manzaraya hâkim bir konumda, üniversite yönetimi ve park ve bahçeler müdürlüğü tarafından ulaşım, toprak yapısı, estetik vb. kriterler ile uygun alan olarak belirlenen hobi bahçeleri 2017 yılında Şekil 1’de yer aldığı gibi konumlanmıştır.

Şekil 1. Van YYÜ Kampüsü İçerisindeki Hobi Bahçeleri Konumu

Alan kampüs sınırları içerisinde yer aldığından ulaşım ana hattı Erciş-Van karayolu güzergâhı üzerinden ve Mollakasım köyü kampüs arasında yer alan iki noktadan yapılmaktadır. Ayrıca kampüs içerisinde yer alan ikincil yollar ve ring yolu üzerinden alana ulaşılmaktadır (Şekil 2).

Şekil 2. Van YYÜ hobi bahçeleri ulaşım güzergâhı

Çalışmada ele alınan veri setini, Van YYÜ Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı'ndan alınan 2022 yılına ait hobi bahçeleri güncel verileri ile mevcut kampüs master plan verileri

oluşturmaktadır. Ayrıca 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'ndan da yararlanılmıştır. Verilerin bilgisayar ortamına aktarımı ve öneri model tasarımları oluşturmak için AutoCAD, Photoshop, Lumion ve SketchUp programlarından yararlanılmıştır. Konum ve ulaşım güzergâhı haritalarını oluşturabilmek için ise ArcGIS programından faydalanılmıştır.

2.2 Metot

Şekil 3'de yer alan mevcut hobi bahçelerindeki 7830 m² olan toplam alan kullanımı, 90 m²'lik parsellere ayrılarak ihtiyaç duyulan ahşap donatılar, yeşil yapı elemanları ve gelecekte ortaya çıkabilecek ihtiyaçlar yüz yüze görüşme yöntemi ile tespit edilmiştir. Hobi bahçelerini kullanan kişilerle yapılan yüz yüze görüşme ile elde edilen bilgilerdeki ihtiyaç duyulan donatılar ve talepler sonucunda, tasarımın temel prensipleri dikkate alınarak (fonksiyonel, estetik, ekonomik, ekolojik, teknolojik, sağlamlık vb.) oluşturulan yeni hobi bahçesi modelleri tasarımı ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu bahçelerde kullanılan ahşap donatılar için üç farklı model tasarımı oluşturulmuştur. Oluşturulan modellerin kullanıcılara sağladıkları katkılar yanında, kent yaşantısından uzaklaşmak isteyen bireylerin hobi bahçesi kullanım imkânlarını iyileştirmek için farklı önerilere yer verilmiştir.

3. Bulgular ve Tartışma

3.1 Hobi bahçelerine ait veriler

Hobi bahçelerinin, parsel büyüklüğü yaklaşık 7830 m² olup, açık alan üzerine kurulmuş 87 adet hobi bahçesi ve donatıları yer almaktadır. Bahçelerin her biri 12.5 m² (2.5x5 metre) kapalı ahşap alana ve toplam 90 m² (6x15 metre) açık kullanım alanına sahiptir (Şekil 3). Mevcut hobi bahçesi içindeki ahşap kulübe içerisinde herhangi bir donatı bulunmamaktadır. Kullanıcılar gelişmiş şekilde standart olmayan eşyalar ile kullanmaktadırlar.

Şekil 3. Van YYÜ Hobi Bahçeleri Vaziyet Planı (2022)

Van YYÜ kampüsündeki hobi bahçesi uygulaması hakkında 46 kişi ile sözlü olarak görüşülmüştür. Görüşme yapılan kullanıcıların %98'si, kampüs içerisinde hobi bahçelerine ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir. Hobi bahçelerinin kullanım amacının genel olarak, dinlenme ve sebze yetiştiriciliği olduğu bildirilmiştir. Görüşme yapılan 46 kullanıcı ihtiyaç olarak; bahçe içerisinde kapalı bir yaşam mekânına, ortak spor alanlarına, çocuk oyun alanlarına, araç park yerlerine ve WC ünitesine gereksinim duyduklarını bildirilmişlerdir. Hobi bahçesi

sakinlerinin bahçelerini, çoğunluğu mayıs–kasım ayları arasında kullandıklarını bildirmişlerdir. Kampüs içerisindeki hobi bahçesi kullanıcıları ile yapılan sözlü görüşmelerde ayrıca bahçelerindeki alan kullanımı, ihtiyaç duyulan donatılar, konstrüksiyon ve yeşil yapı elemanları ile ilgili ihtiyaçları ele alınmıştır. Kullanıcıların %90'ı öncelikli ihtiyaçlarının, oturma ve yemek yeme eylemlerinde kullanılacak olan masa, sandalye, saklama dolabı, oturma grubu gibi donatıların olduğu tespit edilmiştir. Geniş kullanım alanına sahip kapalı yaşam alanı ile bahçenin kullanım alanı arasında bir geçiş görevi gören sundurma veranda veya üzeri kapalı sundurma sistemine ihtiyaç duyulduğu belirlenmiştir. Kullanıcılar ayrıca, mevcut ahşap yapıların küçük ve dar olduğunu ve ihtiyaçlarını karşılamadığını bildirmişlerdir. Kullanıcıların, %85'i yaz ve bahar mevsimlerinde mesai saatleri bitiminde ortalama bir-iki saat, %40'ı hafta sonları iki günü tam gün olarak bahçelerinde zaman geçirebildikleri tespit edilmiştir. Kullanıcıların isteklerine göre kahvaltı, öğle yemeğini ve akşam yemeğini ahşap donatılarda ve bahçe içerisinde yaptıkları bazı durumlarda mangal, tandır fırını ve semaver yakarak piknik yaptıkları dolayısıyla mutfak malzemelerinin saklanacağı dolaplarına ihtiyaç duyduklarını bildirmişlerdir.

3.2 Tasarlanan hobi bahçesi modelleri (A-B-C modelleri)

3.2.1 A modeli

A modelinde ahşap kulübe tasarımında sade bir model planlanmıştır. Alanda 2 adet giriş kapısı mevcut olup, bahçenin ilk girişi hobi bahçeleri ana girişinden sağlanmaktadır. Bahçe girişinde andezit döşeme kullanılmıştır. İkinci giriş ise alanın orta kısmından sağlanmaktadır. Ahşap kulübe 2.5 x 5 metre beton zemin üzerine oturtulmuştur. Dış cephesi ile orman evini andıran tasarımın, doğal yaşamda sıkça görebileceğimiz rahat, kullanışlı ve aynı zamanda maliyet avantajı sağlayabilecek bir model olduğu düşünülmektedir (Şekil 4).

Şekil 4. A Modeli Genel Görünüm (Dış Mekân)

A modelinin ahşap kulübe iç mekân tasarımında, bir oturma alanı ve oturma alanı içerisinde yemek masası bulunmaktadır. Aynı zamanda tuvalet banyo kısmı yer almaktadır. Farklı bir kapıdan girişi sağlanan küçük bir mutfak bulunmaktadır. Yaşam alanında pratik yer kaplamayan dekor ve eşya sayısı az saklama alanları kullanılmıştır. Kulübenin ilk girişinde

mutfak lavabosu ve dolaplar bulunmaktadır. 2. girişinde ise yemek yeme alanı için ahşap masa ve oturma birimleri, iç kısmında bir kanepenin bulunmaktadır. 2. girişte bulunan oda aynı zamanda tuvalet-lavabo kısmına da geçiş sağlamaktadır (Şekil 5).

Şekil 5. A Modeli Genel Görünüm (İç Mekân)

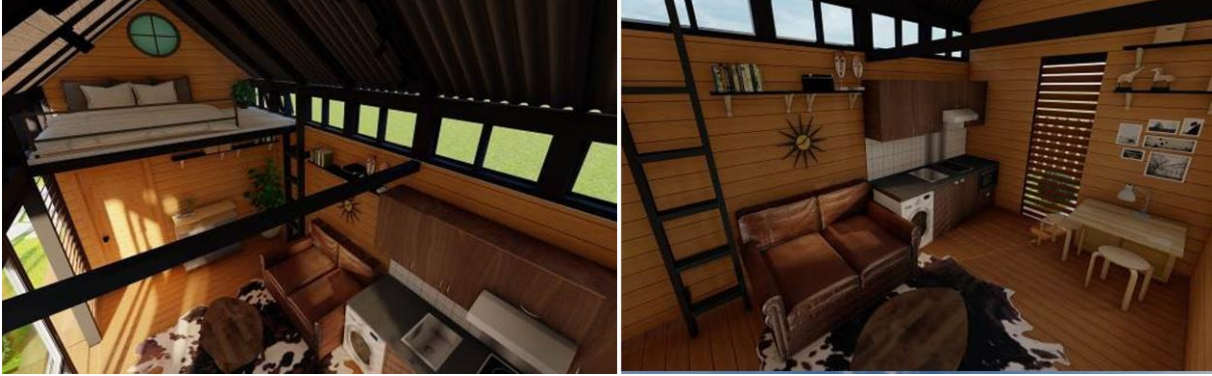
3.2.2 B modeli

B modelinin ahşap kulübe modellemesinde, modern bir tasarım yapılmıştır. Model, özellikle dik çatı şekli, veranda, pencere ve alınlık gibi dış mekân detayları ile dikkat çekmektedir. A modelinde yer alan ahşap kulübe modeline kıyasla daha geniş ve ferah bir ev konforu sunmaktadır. Kulübe modelinde, dış cephede kullanılan malzemeyle uyumlu bir veranda tasarımı yapılmıştır. Verandanın üst kısmı, çatı ve demir profiller ile kaplanarak hem yağıştan hem güneşten korunmaktadır. Aynı zamanda evin etrafında da veranda malzemesi kullanılmıştır (Şekil 6).

Şekil 6. B Modeli Genel Görünüm (Dış Mekân)

B modelinin iç tasarımı tavan yüksekliğinden dolayı ferah ve rahat bir ortam sunmaktadır. İç mekânda cam sürgülü kapıdan tek giriş sağlanmaktadır. Girişte rahat ve modern ahşap ağırlıklı mobilyalarla dekore edilmiş oturma alanı ve oturma alanı içerisinde amerikan mutfak modeli ile mutfak lavabosu, ahşap mutfak dolabı ve ocak kısmı bulunmaktadır. Aynı zamanda yemek yeme ve oturma alanı için ahşap masa sandalye bulunmaktadır. Kulübe tasarımı dışarıdan tek katlı görünse de iç kısmında küçük yer kaplamayan ahşap merdiven ile çatı katı bulunmaktadır. Çatı katı kısmı dinlenme alanı olarak tasarlanmıştır. Dinlenme alanı altında bulunan ayrı bir kapı ile tuvalet-banyoya yer verilmiştir (Şekil 7).

Şekil 7. B Modeli Genel Görünüm (İç Mekân)

3.2.3 C modeli

C modelinin ahşap kulübe tasarımında minimalist bir tasarım kullanılmıştır. Dış cephe tasarımında, göz yoran ve maliyeti fazla olan malzemelerden uzak, doğa ile uyumlu ahşap malzeme kullanılmıştır. Yerden yüksek dış cephesiyle uyumlu ahşap zemin kullanılmıştır. Ahşap kulübenin girişinde de ahşap kaplamalı açık bir alan bırakılmıştır. C modellemesinin, A ve B modellerinden farkı, elektrik ihtiyacının çatısına yapılan ev tipi güneş panelleri ile sağlanmasıdır. Güneş panelleri ile ahşap kulübede banyo ve lavabolarda kullanılacak sıcak su, tüm elektrikli ev aletleri ve diğer elektrik ihtiyaçları karşılanacaktır (Şekil 8).

Şekil 8. C Modeli Genel Görünüm (Dış Mekân)

C modelinin iç mekân tasarımında, rahat ve kullanışlı bir tasarım planlanmıştır. Alanda tek giriş bulunmaktadır. Giriş kısmında oturma, dinlenme alanı ve mutfak lavabosu yer almaktadır. Duvarlarda açık renkte ahşap saklama alanları için açık raflar kullanılmıştır. Oturma alanından ayrı bir alanda mini çalışma alanı ve saklama alanları kullanılmıştır. Aynı zamanda tuvalet ve banyo için ahşap kulübenin köşe kısmında cam kapı ile ayrılan bir mekân tasarlanmıştır (Şekil 9).

Şekil 9. C Modeli Genel Görünüm (İç Mekân)

Yeni yaşam alanlarının ve çevrenin değişmesi maalesef şehir planlama ilkeleri doğrultusunda olmamasıyla insanlar sosyal olanakları olmayan ve daha çok dikey mimariye sahip konutların bulunduğu dar sokaklarda, yeşil alanı yetersiz sokaklarda yaşamak zorunda kalmışlardır (Çelik, 2018). 2019 yılında tüm dünyanın da karşı karşıya kaldığı Covid-19 salgını ile bireyler sosyal mesafe kavramı ile tanışan insanlar bu süreçte bahçeli evler, yeşil alanlar kentlerde yaşayan insanlar için birincil ihtiyaç olarak değerlendirilmeye başladı. Hobi bahçesi kullanımı da bu süreçte insanlar için şehirlerde nefes alabilecekleri ve aynı zamanda sosyal mesafeyi koruyabilecekleri alanlar olarak yeniden önem kazanmıştır. Nitekim çeşitli kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları bu tür yeşil alanların kullanımı ve yaygınlaşmasına katkıda bulunmuşlardır. Türkiye’de farklı illerde hobi bahçelerinin bulunduğu ve bu bölgelerde hobi bahçeleri ve tasarımını konu alan akademik çalışmalar (Kılıç, 1995; Oğuz, 2000; Önder ve Polat, 2008; Kef, 2015; Çelik, 2018; Bakırcı ve ark., 2019) farklı açılardan konuyu inceledikleri tespit edilmiştir.

4. Sonuç

Bu çalışma kapsamında, Van ili için ilk olma özelliğini taşıyan Van YYÜ hobi bahçesi projesinin iyileştirilmesi, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için sürdürülebilirlik özellikleri ile öne çıkan üç farklı yeni hobi bahçesi modeli tasarlanarak kampüs sakinlerinin mevcut ihtiyaçlarının karşılanmasına hizmet edeceği düşünülmektedir. Kullanıcıların yaşam kalitesinin artırılmasına, stres düzeylerinin azalmasına, doğayla daha konforlu bir biçimde zaman geçirmelerine yardımcı olacağına ve dolayısıyla aile bireylerinin yaşam kalitesinin (sosyolojik, psikolojik ve fiziksel aktiviteler ile) artırılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada sonuç olarak;

- Çalışma alanında 6x15 metre alan içerisine üç farklı hobi bahçesi tasarımı çalışması ortaya konmuştur,
- Bu modellerin bir tanesinde ahşap malzeme detayları ve sürdürülebilir şekilde güneş enerji kaynağı kullanımı öne çıkmaktadır (C modeli), bu yönüyle kullanıcıların %86’sının birincil tercihi olmaktadır.
- Diğer modellerde de iç ve dış mekân tasarımlarında ahşap malzeme kullanımının önemi ortaya konulmuştur.

- Ayrıca insanların kent yaşantısının olumsuzluklarından uzaklaşmasına olanak sağlayacak, doğa ve yeşil çevre genelinde ve hobi bahçeleri özelinde ihtiyaç duyulan ahşap donatılar ve yaşam alanlarının tasarlanması için örnek birer model ortaya konulmuştur.

Yazar Katkıları

Okan Yeler: Araştırma konusunun belirlenmesi, saha çalışmalarının yapılması, verilerin elde edilmesi, makalenin yazılması, **Göksel Ulay:** Saha çalışmalarının yapılması, verilerin elde edilmesi, makalenin yazılması, **Seher Akdeniz:** Modellemelerin yapılması, makalenin yazılması.

Kaynaklar

- Adibaskoro, T., Sołowski, W., Hostikka, S., (2022), Experimental dataset for the macro-scale compression of Norway Spruce perpendicular to grain direction, *Data in Brief*, 40, 107742. DOI:10.1016/j.dib.2021.107742
- Akpınar, A., Cankurt, M., (2015), Türkiye’de kişi başına düşen yeşil alan miktarı ile ölüm oranı arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 12(2), 101-107.
- Altunkasa, M. F., Uslu, C., (2004), The effects of urban green spaces on house prices in the upper northwest urban development area of Adana (Turkey). *Turkish Journal Of Agriculture and Forestry*, 28, 203-209.
- Aslantaş, P., Yeler, O., (2016), Examination of dutch flower auction in sales and marketing of ornamental plants used in landscape design. International Conference on Natural Science and Engineering (ICNASE’16), Kilis.
- Aydemir, D., Gündüz, G., (2009), Ahşabın fiziksel, kimyasal, mekaniksel ve biyolojik özellikleri üzerine ısıyla muamelenin etkisi, *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 11(15), 71-81.
- Bakırcı, H., Artun, H., Deniz, A. N., (2019), Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin hobi bahçeleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesi, *Fen Matematik Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Dergisi*, 2(1), 36-45.
- Çolak, M., Değirmen-tepe, S., (2020), İç ve dış mekanlarda ahşap malzemelerin mobilya ve yapı malzemesi olarak kullanımı . *Türk Doğa ve Fen Dergisi* , 2020 Ekim TDFD Özel Sayısı , 190-199, DOI: 10.46810/tdfd.789277.
- Demircan, N., Sezen, I., (2018), Erzurum kenti’nde kişiye tahsisli bahçe tasarımı önerisi, *ATA Planlama ve Tasarım Dergisi*, 2:2, 21-33.
- Dilik, T., Gürsoy, S., (2017), Kent mobilyasında ahşap malzeme kullanımı ve seçimine yönelik güncel bir değerlendirme, *İleri Teknoloji Bilimleri Dergisi*, 6, 847-856.
- Doğun, H., İlter, A. A., (2007), Kahramanmaraş kentinde mevcut ve öngörülen aktif yeşil alan yeterliğinin incelenmesi, *Ekoloji*, 17(65), 21-27.
- Erdin, N., Bozkurt, A. Y., (2013), Odun Anatomisi, *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları*, Yayın No: 5145, İstanbul.
- Es, M., Ateş, H., (2004). Kent yönetimi, kentleşme ve göç: sorunlar ve çözüm önerileri, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 48, 206-246.
- Hocagil, M., Aydın, A., Yeler, O., (2012), *Süs bitkileri sektörü yatırım el kitabı*. Mersin Flora Süs Bitkileri Projesi.

- Karakaş, M., (2020). Covid-19 salgınının çok boyutlu sosyolojisi ve yeni normal meselesi. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 40(1), 541–573, DOI:10.26650/SJ.2020.40.1.0048.
- Kiper, T., Korkut, A., Topa, Ü.T., (2017), Kentsel alanlarda ekolojik bahçe tasarım anlayışları. 5th International Symposium on Innovative Technologies in Engineering and Science, Bakü, Azerbaycan.
- Koç, H., (2003), Daha yaşanabilir yerleşmeler arayışında kentsel tarım, Planlama, *TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını*, 1, 34-40.
- Ortaçşeme, V., (2007), *Avrupa Peyzaj Sözleşmesi bağlamında peyzaj planlama*. Avrupa Peyzaj Sözleşmesinin Uygulanması Yolunda Türkiye Sempozyumu, Ankara.
- Özkan, M., Küçükberbaş, V. E., Kaplan, A., Hepcan, Ş., Malkoç Yiğit, E., Sönmez, H., (2003), Muğla kenti kamusal dış mekanları bağlamında master plan çalışması, *Ege Üniversitesi*, 1, 96-110.
- Tankut, N., Tankut, A. N., Zor, M., (2014), Mechanical properties of heat-treated wooden material utilized in the construction of outdoor sitting furniture, *Turkish Journal of Agriculture and Forestry*, 38(1),148-156.
- Tuna, M., (2013), Çevre sosyolojisi, *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını*, Eskişehir.
- Tuna, M., (2021), Pandeminin sosyolojisi, *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi (SAD)*, 24(2), 320-348.
- Ulay, G., Korkut S., Çakıcıer N., (2014), Türkiye’de ısıtma işleminin ağaç malzeme üzerine etkisi konusunda yapılan çalışmaların değerlendirilmesi, *Ormancılık Dergisi*, 10(1), 37-47.
- Ulay, G., Yeler, O., (2020), Wood and wood based materials in urban furniture used in landscape design projects, *Wood Industry and Engineering*, 2(1), 35-4.
- Ulay, G., Yıldırım, M., (2021), An investigation of artworks consisting of wood material and evaluation of the inventory information. *Wood Industry and Engineering*, 3(1), 20-29.
- Usta, İ., (2016), Okul öncesi çocukluk algısında genç yetişkinlerin ahşap oyuncak seçimi. *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar Dergisi*. 8, 1-9.
- Usta, İ., (2021), Boyutsal kararlılık bağlamında ahşap malzemede gözenek doldurma işleminin koşullu olasılık ile değerlendirilmesi, *Türkiye Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 7, 74-81, DOI: doi.org/10.46236/jvosst.1035047
- Yeler, O., Örek, A., (2022), *Peyzaj tasarımlarında vaziyet planlarının önemi*, International Euroasia Congress on Scientific Researches and Recent Trends 9, Antalya.
- Yuca, N., Aşur, F., (2021), Van yüzüncü yıl üniversitesi kampüs yerleşkesi kıyı alanında peyzaj planlama örneği, *Strategic Public Management Journal*, 7,78-89. DOI: 10.25069/spmj.810697